

Полемика поводом текста „Зашто Србија треба да уђе у НАТО“ Зорана Драгишића

Последњи у низу оних који би требало да буду забринути због распада Варшавског пакта, па самим тим и због кризе идентитета НАТО, требало би, ваљда, да буду ватрогасци и лекари. Било је немало наивних који су веровали да нема незапослених ватрогасаца, да се за добрим лекарима вазда трага, да о пожарима и здрављу људи увек неко треба да брине... Али, да се ове професије, наизглед различите, могу наћи у групи угрожених, нестајућих врста, устврдио нам је директор програма Међународног института за безбедност, Зоран Драгишић у ауторском тексту „Зашто Србија треба да уђе у НАТО“, објављеном у дневнику „Данас“ што је НСПМ пренео. Но, свакако да ћемо се овом Драгишићевом тезом позабавити и нешто касније, на почетку, указаћемо на неколико проблематичних теза које тај аутор види као чињенице. Истовремено, мора се указати на недопустиво ноншалантан ниво аргументације у тексту који не само што обрађује једну значајну, веома озбиљну тему с једне стране, него што и стиже из пера неког ко претендује, или се бар тако од стране трећих лица у јавности представља, да буде или јесте експерт.

Драгишићево тврђење да „пракса показује“ да је НАТО савез суверених и демократских држава, осим тога што може да укаже да у теорији и није тако, не гради некакав квалитативни аргумент. Рекло би се да је исказ можда и тачан, али није битан. НАТО је пре свега војни савез који би требало да штити суверенитет демократских држава-чланица тог савеза. Чињеница да су те државе демократске није битнија од чињеница да се питање суверенитета држава уопште, у данашњици крајње проблематизује, и да су војни естаблишменти водећих држава чланица у огромној мери компромитовали само биће демократског политичког уређења сопствених - демократских - држава. Поменимо само лажи у вези са ирачким оружјем за масовно уништавање, сличне Блерове афере и (само)убиство научника Дејвида Келија, затвори и „нови успешни методи“ ЦИА у убеђивању ухапшених да сарађују (Гвантанамо и др) од чега је чак и председник САД морао да се ограђује итд. Наведимо само чињеницу да је НАТО деловао против Србије без одлуке УН, дакле противно процедури и Повељи УН и свим сродним и произлазећим међународним актима. Тако је било и у наредним случајевима и није поштовао суверенитет других држава... Дакле, шта то још постоји у природи НАТО, а да није контаминирано антидемократском праксом, и да ли постоји било шта на шта бисмо могли да, са потпуним покрићем, ослонимо тврдњу да НАТО чине демократске државе, а да то не буде отужна и презира вредна флоскула, попут оне Шејове о „колатералној штети“.

Потпуно је тачно, али и површно тврђење да у НАТО чланице не морају да извршавају ничија наређења. Површно, јер би требало да се зна шта у дипломатском речнику значи синтагма „завртање руке“, па чак и међу пријатељима. Одавно се у међународним односима одустало од наредби, али ако се деценијама штимује тај механизам за доношење одлука, онда се са великом тачношћу и поузданошћу може претпоставити како ће све то са одлукама ићи, шта и како треба да се уради да би се, углавном све и постигло. Осим тога, Американци су добар део држава толико хипнотисали да неке земље, попут Француске на пример, много више воде рачуна о интересима својих, великих прекоокеанских пријатеља, него ли о својим сопственим, и то се у француској јавности све јаче чује.

Драгишићева теза о учешћу НАТО у борби против тероризма, само по себи поставља питање - да ли је тероризам у свету толико јак да је неопходно успротивити му савез армија најмодернијих и најбогатијих држава, да би се исти поразио? Као што примећујемо тероризам није поражен, напротив и даље је јак и опасан. Да ли то значи да је НАТО нејак противник Осами и његовим колегама, да ли НАТО не зна да води борбу против тероризма, или се топом гађа мува, па је чудно што некога чуди то што поготка нема? Или корак даље, како тврди Драгишић, НАТО се све више бави питањем борбе против природних и техничких катастрофа, а пример за то су шумски пожари. Пре десет година имали смо прилику да осетимо како изгледају ти НАТО „канадери“ и какву то они материју бацају на „балканске пожаре“. Но, да и то оставимо по страни, ако је већ тако како тврди Драгишић, онда би ваљда тај НАТО могао да објави какву ранг листу својих успешно угашених пожара, да бисмо могли мало озбиљније да анализирамо учешће подморница, разарача, авиона, тенкова... у њима. Да ли је уопште потребан војни савез да би се учествовало у гашењу пожара? То свакако могу и припадници војске државе у којој је пожар букнуо. Зашто је нужен институционални идентитет ватрогасаца?! Исто је и са пружањем помоћи у спречавањима пандемије. Је л` то НАТО ватрогасац паметнији и спретнији од не-НАТО ватрогасаца?

Особено је занимљива Драгишићева експертска досетка о ћаскању. Наиме, он тврди да се код нас „прича да ће се НАТО распасти“. Извесно је да не обилазим разноврне пријеме и светковине па нисам ни у прилици да проценим шта се прича, а шта се не прича, и још приде шта је од тога што се прича важно и битно, а шта су само рекла-казала и вицеви безвезе. Међутим, све до данас, и поред Драгишићеве примедбе, верујем да ће се пре распасти Европска унија него НАТО, и то не због тога јер свету прете пандемије и пожари, па чак и тероризам, него што су неки други интереси доминирајући, и неке друге бриге море моћне у свету, они интереси и оне бриге о којима се размишља у Вашингтону, Лондону, Москви, Пекингу, али не и у Бриселу... Дакле, нико озбиљан не тврди да ће се НАТО распасти, сем оних који мисле да је то добра теза да би се створила продуктивна антитеза. А да је свет неправедан и да се заснива на односима интереса, да је у пракси сила изнад права, о томе се слажем са Драгишићем, али уз амандман да тиме није све речено. Једно је разумети да је то тако, али је нешто сасвим

друго учествовати у томе. Напоследку у и Србији се каже да „сила Бога не моли“, али и додаје да „Бог силу не воли“. Али, по Драгишићу, Србија ипак треба да се придружи онима који примењују, а не трпе силу - ако ни због чега другог, онда да не бисмо сами себе бомбардовали. Овде, се Драгишићу мора одати признање, јер је овај аргумент заиста искрен и необорив. И то заиста делује убедљиво јер не беше ли то прави разлог што су други већ у НАТО?

Коначно, јесте прагматично поставити и питање шта је свему томе алтернатива. Дакле, шта је алтернатива неуласку у НАТО. По Драгишићу, и неким другима, то је неутралност. Можемо претпоставити и да је директор програма то узео као алтернативу јер је та бесмислена „алтернатива“ заправо са највише мана. Војна неутралност, данас је смешна колико и трагична, и то и по мом суду сасвим добро аргументује и Драгишић. Међутим, да ли је неутралност алтернатива? Па, не баш. Неутралност је немогућа мисија и утопија и тиме се не треба заносити, она, парадоксално, више помаже присталицама уласка у НАТО него онима који се томе противе. То је један рачун без крчмара, неодговорни и незналачки кратковиди, неодрживи подухват који би, и да заживи, донео много више штете од користи. Алтернатива свакако има, али не видимо разлоге да се о њој говори јавно и то тако да оно углавном изазива негативне реакције НАТО...

Елем, шта недостаје Драгишићевом тексту? Пре свега, један озбиљан критички тон и аргументација која третира суштину ствари. Прича приче ради је губљење времена или учествовање у неким кампањама. Како то да се у свом тексту осврће на цену „Калашњикова“, али не и ракете „Томахавк“? Колико коштају сва та софистицирана убојна средства, паметне бомбе, авиони, софтвер, електроника, сателитска навођења и шта све још не... Ко све то производи и каква је улога НАТО стандардизације у свему томе - да ли све државе користе исте калибре оружја, исту опрему и ко то производи и ко то плаћа?

Ево, задржимо се на тренутак на поменутих ракетама „томахавк“. Иако нема прецизних података, најмања количина испалених само на Србију је преко хиљаду. Производи их „Рајтеон корпорација“, само једна од великих америчких фабрика војне индустрије. Њихова цена је од 1,1 до 2,4 милиона долара по комаду, а у зависности од модела. Дакле, цена само тих ракета лансираних на Србију је од милијарду до две долара. То неко плаћа, јер се залихе на бродовима, подморницама и авионима морају поунити. Србија је то платила и животима, а чланице НАТО - доларима, еврима, ко је имао чиме, а профит остаје ипак само Америци, на пример. То је само један, споредан пример који индицира много више од цене „Калашњикова“, којег *btw* не производи само Србија и Русија већ још двадесетак земаља.

Сироти мали НАТО

Пише: Славко Живанов
петак, 14 август 2009 14:39

И коначно, да ли би Америка или Британија или ма која друга, довољно арогантна, држава напала неку суверену државу због тобоже хуманитарне катастрофе и наводног програма нуклеарног оружја? Тешко. Такорећи никада, а без најдиректније претње по суверенитет или безбедност те земље (грчко-турски острвски спор, Фокланди, раније Залив свиња итд). Међутим, са идентификационом картицом НАТО то се може урадити најбезболније, најлакше, готово без икаквих последица и обавеза, а у циљу остваривања властитих интереса. (Најмања инвестиција и ризик, највећа добит). И ту се крије тај битан разлог постојања НАТО. НАТО је звер дресирана и увежбана да убија. Та звер не убија себе ради, она није сама себи сврха нити је аутономна, она је инструмент, оружје у рукама Америке и њених савезника усмерено против свих чији су интереси супротни интересима власника те звери.